

Web: www.aobe.bg

БСК е ротационен председател на АОБР за 2018 г.

Адрес: София 1000, ул. Алабин 16-20

Тел.: 02 932 09 11, факс 02 987 26 04

E-mail: office@bia-bg.com

Изх. № 17-00-9/28.02.2018 г.

ДО

Г-Н РУМЕН РАДЕВ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: Упражняване на правомощие по чл.101, ал. 1 от Конституцията на Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕЗИДЕНТ,

На 22 февруари 2018 г. Народното събрание прие Законопроект за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана, внесен от Министерския съвет.

Представителните на национално равнище организации на работодателите сме обезпокоени от приетата същностна промяна на философията на закона, която превръща институцията омбудсман от защитник на правата на гражданите от незаконосъобразни действия на администрацията в страна в отношенията и споровете между граждани и други частни субекти – търговци, граждански организации или дори отделни граждани. Това е прякото следствие от приетата промяна в чл. 2, ал. 2 от Закона за омбудсмана, по силата на която се вмения правомощие на институцията да се намесва освен по повод на действия или бездействия на държавните и общинските органи и техните администрации, на лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги, „както и от частноправни субекти.“

Не обсъждаме въпроса за капацитета на институцията да се справи с подобно правомощие, въпреки значителния ѝ щатен състав, нито авторството на тази необмислена добавка в закона, но не можем да подминем подмяната на концептуалната идея за обществен защитник, както и неоправданата и в нарушение на редица конституционни норми нова функция на омбудсмана.

Съгласно Препоръка № R (85) 13 на Комитета на министрите на Съвета на Европа от 23.09.1985 г. за функцията на Омбудсмана следва да се разглежда, *inter alia*, свързана с „индивидуални оплаквания, отнасящи се до грешки и други недостатъци от страна на административните органи, с оглед засилване на защитата на личността в отношенията ѝ с тези органи“.

Според Препоръка № 61 (1999) на Конгреса на местните и регионални власти в Европа към Съвета на Европа, приета на 17.06.1999 год., като се има предвид, че: а) „в отношенията между гражданите и държавните органи се появяват усложнения и затруднения, които могат да доведат до конфликти, а гражданите са в неизгодна позиция спрямо държавните органи“; б) „смята, че повечето граждани на Европа желаят по-ефективно функциониране на държавните органи, по-лесен и надежден достъп до административните процедури и съответстващи средства за удовлетворение“; в) „твърди, че институцията „омбудсман“ (на европейско, национално, регионално, областно и общинско ниво) спомага за укрепването на системите за защита на човешките права и за подобряване на отношенията между държавните органи и гражданите“; г) „заявява желанието си да подкрепя и насърчава всички дейности, насочени към по-добра защита на гражданите и функционирането на държавните органи“, **п р е п о р ъ ч в а** „правителствата на държавите-членки, които все още нямат институция от този тип да подкрепят създаването на омбудсмански служби на национално, общинско и регионално ниво и да гарантират способността на местните и регионални органи на управление за подобряване

защитата на гражданите и малцинствата, спазване на законите, оптимизиране на управлението на обществените въпроси и работата на управленските структури чрез съответните правни и финансови средства“.

От Доклада на Комисията по европейска интеграция в Народното събрание на заседание, проведено на 31 октомври 2001 г., при първоначалното обсъждане на проекта на Закон за омбудсмана (№ 154-01-18 от 19.07.2001 г.) ясно се казва че „в Препоръка R (85)13 от 23 септември 1985 г. относно институцията омбудсман и Резолюция (85)8 от 23 септември 1985 г. се съдържат общи насоки по отношение създаването на омбудсман в едно общество, те се свързват с изричната функция той да следи спазването на правата на човека и основните свободи в работата на администрацията“. В същия доклад изрично е посочено, че институцията омбудсман „представява един нов механизъм, който, без да дублира функциите на съществуващите, действа паралелно с тях, като допълва тяхната дейност, инициира намесата им, а в определени случаи може да бъде тяхна алтернатива. Основното предназначение и функция на омбудсмана е да наблюдава административната дейност на държавата и да бъде възпиращ фактор срещу злоупотреби с властта, накърняващи правата на човека. Омбудсманът и другите сходни институции представляват ключов елемент от това, което се нарича "инфраструктура за човешките права", с която трябва да се съоръжи всяка демократична държава. Те предлагат възможност за удовлетворение на отделната личност, ощетенa от администрацията, на базата на посредничество, честност и широко тълкуване на справедливостта, а не на юридическа основа.“

Във всички европейски държави омбудсманът разполага с правомощия да съдейства на гражданите с накърнени от институциите права (вж. сравнително-правния анализ „Институцията омбудсман в Европейския съюз“, разработен по линия на студентска стажантска програма, публикуван на сайта на Народното събрание).

От всичко гореизложено е видно, че правомощията на омбудсмана се свързват само с накърнени от държавните и общински органи граждански права и това не е случайно, тъй като по съдебен ред могат да се обжалват само ограничен брой актове на администрацията. В тази сфера омбудсманът се явява гарант за пълна защита на гражданите от действия/бездействия на администрацията.

Цялата тази философия е превратно изменена с приетата добавка в алинея 2 на чл. 2 от Закона за омбудсмана, като вместо защитник от администрацията вече се появява фигурата на страна във всевъзможни граждански отношения – нещо, което няма аналог никъде. Напротив - дори за Европейския омбудсман, създаден с договора от Маастрихт, изрично е упоменато, че не може да извършва проверки по жалби срещу предприятия или физически лица. У нас обаче вече ще може.

Убедени сме, че с подобно „пионерство“ няма да постигнем позитиви:

На първо място, неограниченото (на практика) разширяване на правомощията на българския омбудсман създава риск за сериозно ограничаване на организационните му и експертни възможности за изпълнение на същностната му функция, посочена по-горе.

На второ място, създаваме условия за дублиране на новото правомощие на омбудсмана с функции на съдебната власт (Чл. 117. (1) от Конституцията на Република България – „Съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата“), на адвокатурата (Чл. 134. (1) от Конституцията на Република България – „Адвокатурата е свободна, независима и самоуправляваща се. Тя подпомага гражданите и юридическите лица при защитата на техните права и законни интереси“), на полицията (Чл. 2. (1) от Закона за МВР – „Дейността на МВР е насочена към защита на правата и свободите на гражданите“) ... Още по-сериозен проблем е възможността за намеса в търговския и граждански оборот, където последиците са непредвидими.

Добавеното правомощие на омбудсмана създава условия за намеса в сфери на дейност, уредени с изрични норми от Конституцията на Република България, като свободата на вероизповеданията (Чл. 13), правото на собственост, нейното гарантиране и неприкосновеност (Чл. 17), правото на лична свобода и неприкосновеност (Чл. 30), неприкосновеността на свободата и тайната на кореспонденцията и на другите съобщения (Чл. 34), неотменимостта на основните права на гражданите и недопустимостта на злоупотребата с права (чл. 57).

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕЗИДЕНТ,

Изложеното дотук ни мотивира да се обърнем към Вас с призив да упражните правомощието си по чл. 101, ал. 1 от Конституцията на Република България, като върнете закона в частта чл. 2, ал. 2, изразът „*както и от частноправни субекти.*“ в Народното събрание за ново обсъждане.

С УВАЖЕНИЕ,

БОЖИДАР ДАНЕВ

**Изпълнителен председател на БСК
и председател на АОБР за 2018 г.,
по поръчение на АИКБ, БСК, БТПП и КРИБ**